

EĞİTİM YAPILARINDA BEDENSEL ENGELLİLERE YÖNELİK “ENGELSİZ TASARIM”

Menşure Kübra KAYMAZ

Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü,
Konya/Türkiye, kubrakaymaz@selcuk.edu.tr

Özet

Toplumun büyük bir yüzdesini engellilerin oluşturması ve engelliliğin toplumlarda yarattığı etkilerin de ortaya çıkmasıyla, engelsiz hayat, erişebilirlik ve evrensel tasarım gibi kavramlar önem kazanmaya başlamıştır. Bu kavramların yaygınlaşmasıyla, toplumda engellilere karşı olan bakış açısının sorgulanma ihtiyacı doğmuştur. Engellilerin mekânsal erişim konusunda yaşadıkları sorunlar, sadece kanun ve proje gibi yaptırımlarla çözümlenebilecek bir durum değildir. Toplum ve hükümet tarafından kabul edilen engellilik tanımı, hak kavramı, ayrımcılığın temel nedenlerinin araştırılması kısacası sorunun temeline inmek, bu konuda doğru bir başlangıç noktası olacaktır.

Bu çalışma, diğer engel gruplarına göre sayıca daha fazla olan bedensel (ortopedik) engellilerin, eğitim-öğrenim faaliyetlerine katılım durumlarını belirlemeyi, bu kişilerin eğitim yapılarından beklentilerini tespit etmeyi ve eğitim yapılarının bedensel engelliler açısından uygunluğuna ilişkin değerlendirmelerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Onların toplumda aktif bir rol almalarını sağlamak ve normal bir hayat sürmeleri için cesaretlerini arttırmak amacıyla bireysel hareket özgürlüklerini kolaylaştırmak, çalışmanın sosyal amaçları arasında yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Bedensel Engellilik, Mekânsal Erişebilirlik, Evrensel Tasarım, Kapsayıcı Tasarım

TOWARDS THE PHYSICALLY DISABLED IN EDUCATIONAL BUILDINGS "BARRIER-FREE DESIGN "

Abstract

Creating a large percentage of the population with disabilities and the impact caused by the emergence of the disability community, unobstructed life, such as

accessibility and universal design concept has gained importance. With the spread of these concepts, people and society of the need to question the point of view against the disabled has been heard. They have problems with spatial access of people with disabilities is not a situation that can only be resolved through sanctions such laws and projects. Disability definition adopted by society and government, the concept of right, to investigate the discrimination of the main reasons to go to the root of the problem in short, in this regard will be the right starting point.

This study, which is more in number than the other disability groups, physical Persons with disabilities, to determine their involvement in education and learning activities, to identify the expectations of the educational structure that person and aims to reveal the assessment of the suitability for the handicapped in the educational structure.

Keywords: Physical Disability, Spatial Accessibility, Universal Design, Inclusive Design

1. Giriş

Ülkemizde her bireyin eğitim alma hakkı eşit olmasına rağmen engelli bireyler, engelsiz bireylere oranla bu konuda büyük sorunlarla karşılaşmaktadır. Bunun temel nedeni eğitim yapılarının engelli kullanıcıların ihtiyaçlarına göre tasarlanmamış olmasıdır. İmkânların elverişsiz olması sebebiyle birçok engelli kullanıcı eğitimden yoksun kalmayı tercih etmektedir. Bunun yanı sıra bu durum engelliler açısından toplumda ayrımcılığa uğrama, dışlanma olarak algılanıp, psikososyal sorunlar doğurmaktadır.

Engelli bireyler eğitim, çevre, iş ve meslek yaşamlarında sosyal becerilerinin yetersiz kalmasından dolayı çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Sosyalleşmeleri, kabul edilmeleri ve bağımsız bir yaşam sürdürebilmeleri için engellilerin sosyal becerilerinin üzerine gidilerek geliştirilmesi gerekmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde tüm bireylerin aktif olarak sosyal hayatta rol almalarını sağlayabilecek temel esas, eğitimidir. Engellilerin eğitim olanaklarından maksimum derecede faydalanabilmeleri için, eğitim kurumlarının belirli tasarım prensipleri ışığında tasarlanmaları ya da bir takım mimari düzenlemelerle elverişli duruma getirilmeleri gerekmektedir. Engelli bireylerin özel ihtiyaçlarına göre mekanlar

tasarlamak, onların yaşama daha fazla katılmalarını, sosyalleşmelerini ve topluma kaynaşmalarını sağlamada yardımcı olacaktır.

Bu çalışmada amaç, engelli bireylerimize rahat ve verimli olabilecekleri ortamları sağlayarak, onları sahip oldukları yetenekleri doğrultusunda yönlendirmektir. Bu çalışma sayesinde engelli bireylerin kendileri için gerekli olan eğitimi almaları, kendilerini geliştirebilmeleri ve topluma daha faydalı bireyler haline gelmeleri daha da kolaylaşacaktır.

2. Engellilik ve Fiziksel Erişilebilirlik Kavramı

Engelliliğin çeşitlilik gösteren doğasından dolayı standart bir tanımın bulunması zor, hatta imkânsızdır. Bu yüzden literatürde engellilik kavramı için birçok tanım mevcuttur. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun kabul ettiği Sakat Kişilerin Hakları Bildirgesi'nde;

“Normal kişilerden farklı olarak sosyal yaşantısında kendi kendine yapması gereken işleri bedensel ve zihinsel kabiliyetindeki kalıtımsal ya da sonradan olma bir engelden dolayı yapamayanlar” engelli olarak tanımlanmıştır [1].

İzmir Mimarlar Odası'nın hazırladığı “Ulaşılabilirlik Kılavuzu”nun tanımına göre ise engellilik;

“Bir bünyedeki, bir yapıdaki, bir doğal işleyişteki hasar, noksan, bozukluk veya işlev kaybıdır” [2].

Mimari açıdan ise engelli;

“Fiziksel eksiklikleri yüzünden genel ihtiyaçlara göre tasarlanmış binaları kullanımlarında uygun olanakların yokluğundan dolayı engellere uğrayan insanlardır” şeklinde tanımlanmaktadır [2].

Engellilik kültürel bir kavramdır. Bireyin çeşitli nedenlerden dolayı birlikte yaşamak zorunda kaldığı engeli, onun biyolojik doğasından çok, varlığını sürdürdüğü sosyal ve kültürel alanda, diğer insanlarla birlikteyken anlam kazanmaktadır. Doğuştan ya da sonradan kazanılmış engelliliğin sosyal ve kültürel anlamı, bireyin engellilik durumuna yönelik tepkilerinde ve toplumun engelli bireye bakış açısında şekillenir ki, bu kültürel anlam toplumdan topluma değişiklik göstermektedir [4].

Dünya çapında ve Türkiye’de yapılan ulusal ve uluslararası araştırmalar ve tanımlamalar incelendiğinde engellilik, özelliklerine göre çeşitlere ayrılmaktadır. Bu

durum literatürde özelliklede tıp alanında yapılan ulusal ve uluslararası yayınlarda çok fazla çeşitlemeye gitmektedir.

Fiziksel erişilebilirlik ise; fiziksel çevrenin, kişinin konumu ve bedensel durumuna göre konumu ve uygunluğu olarak tanımlanabilir. Fiziksel erişilebilirlik, bireyin, yapılı veya doğal çevrede bir noktadan diğerine erişebilmesini, kullanıcısı olduğu çevre ve buna bağlantılı mekânlarda, başka bir bireyin yardımına gerek duymaksızın, bağımsız olarak, diğer kullanıcılarla eşit şekilde, güvenli ve rahatça dolaşımını kapsamaktadır.

Fiziksel erişilebilirlik, çevreyi her kullanıcının eşit ve aynı şekilde kullanmasını desteklemelidir. Fiziksel erişilebilirliğin kapsamı, mevcut kanun ve yönetmeliklerin karşılanmasının yanında, bunun yeterli olmayacağı görüşü ile, “kapsayıcı tasarım” ve “evrensel tasarım” gibi kavramlarla genişletilmiş ve bu kavramlar, Türkiye Cumhuriyeti’nin de imzalayarak taraf olduğu Birleşmiş Milletler’in konu ile ilgili sözleşmesinde yer bulmuştur [7].

Evrensel tasarım ilk kez mimar Ronald L. Mace tarafından, çevreyi herkes tarafından kullanılabilir yapmak için ortaya atılan bir terimdir. Bunun yanında engelliler için bağımsız erişimi ifade eden “engelliler için tasarım” kavramı (designing for disabled), Selwyn Goldsmith’in öncülük yapmasıyla tanınmıştır [8]. Evrensel tasarım ilkeleri Tablo 1’ de görülmektedir [10].

Tablo 1. Evrensel Tasarım İlkeleri

Eşit Kullanım	Çok farklı yetenekleri olan kişilerce kullanılabilir ve satın alınabilir olmalıdır. Bu durum hem ürün tasarımında hem de mekân ve çevre tasarımında geçerlidir.
Kullanımda Esneklik	Tasarımın bireysel tercihler ve yetenekler konusunda geniş seçenekler içermesi ve çeşitli kullanıcıların kendilerine uygun tercihi yapmalarına olanak sağlayabilmesi anlamına gelir.
Basit ve Sezgisel Kullanım	Tasarımın kullanımının kullanıcının deneyimine, bilgisine, dil yeteneklerine ve dikkat düzeyine bağlı olmadan, kolay kullanılabilmesini ifade etmektedir.
Algılanabilir Bilgi	Tasarım, söz konusu ürün, çevre, mekân veya kullanımla ilgili gerekli bilgilendirmeyi kullanıcıya, çevrenin şartlarından ve kullanıcının algılama yeteneklerinden etkilenmeyecek şekilde verebilmelidir.
Hatalara Dayanım	Tasarım, olası tehlike ve kazaların kötü sonuçlarını en aza indirmelidir. Evrensel tasarım farklı kullanıcılara yönelik olduğu için tüm kullanıcıları göz önüne alması gerekir.
Düşük Fiziksel Çaba	Tasarım ürünleri ve mekânlar minimum güçle efektif olarak ve konforlu şekilde kullanılabilmeli ve mekân-çevrelere minimum güç harcanarak konforlu şekilde erişim sağlanmalıdır.
Yaklaşım ve Kullanım İçin Boyut ve Mekân	Her türlü kullanıcının vücut boyutu, duruş şekli ve hareketlilik özelliklerine uyum gösterecek yaklaşım, erişim ve kullanım boyut ve alanının sağlanması gereklidir.

Fiziksel erişilebilirlik, kapsayıcı tasarım çerçevesinde düşünüldüğünde anlamlıdır; çünkü fiziksel erişilebilirlik, standartlar ve kontrol listelerinden daha fazlasını ifade eder ve insanla ilgilidir. Kapsayıcı tasarım; erişilebilirlikle ilgili standartların, tasarıma sonradan eklemek yerine (Şekil 1 ve 2 ve 3) tasarım sürecine dâhil edildiğinde (Şekil 4) ortaya çıkan ve her kullanıcı için eşit kullanımı öngörerek, toplumsal eşitliği ve insan onurunu koruyan, sosyal etkileşimi destekleyen tasarımdır. Şekil 1 ve 2’de görülen fiziksel çevrelerin erişilebilirliği yoktur; Şekil 3’te görülen çözüm de eşit kullanım açısından zayıf olması sebebiyle, mimari açıdan kabul edilemez durumdadır.

Şekil 1. Erişilebilir olmayan çevre

Şekil 2. Erişilebilir olmayan çevre

Şekil 3. Kapsayıcı olmayan çevre

Şekil 4. Erişilebilir ve kapsayıcı çevre

3. Eğitim Yapılarında Bedensel Engellilere Yönelik Tasarım Kriterleri

Ülkemiz son yıllarda engellilere karşı tıbbi bakış açısından kurtulmuş ve sosyal bakış açısı daha yeni yeni engelli bireylerin hayatlarında destek özel eğitim hizmetleri sağlanarak akranlarıyla birlikte eğitim alma (kaynaştırma), kültürel faaliyetlere katılma vb. farklı boyutlara yansıtılmaya çalışılmaktadır. Ancak yine de engellilerin hayatları özellikle de sosyal yaşamları halen tıbbi bakış açısının izlerini taşımaktadır.

T.C Başbakanlık Özürlüler İdaresi tarafından hazırlanan Ulaşılabilirlik Stratejisi ve Eylem Planı’nda (2010) belirtildiği üzere, ulaşılabilirlik konusunda istenilen seviyeye gelinmemesi, mevzuatta hedef ve yöntemleri net olan kanunların uygulamada

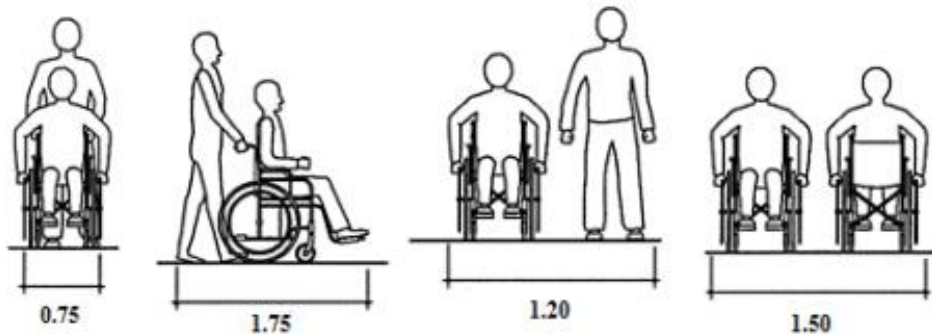
yetersiz olmalarının göstergesidir. Ulaşılabilirlik hedefiyle yapılan yeni binalar veya eski binalardaki düzenlemeler yetersiz veya kullanılamaz bir durumdadır.

Söz konusu araştırmaya göre özürllülerle ilgili mevzuatın incelemesinde birkaç önemli konu dikkat çekmektedir. Bunlar:

- *Mevzuatın günümüz koşullarına göre gereksinimleri karşılaması,
- *Her tür özürllü insanın ulaşılabilirliğinin sağlanması için yeterli olması,
- *Bütün alanlarda uygulanabilir olmasıdır.

Bu başlıkların incelenmesi, teknik koşullar planlama, tasarım, uygulama ve denetleme aşamalarında girdi olarak kullanılırken, kamu kurum/kuruluşlar ve diğer yararlanıcıların yaşadığı aksaklıkların tespit edilmesi, ulaşılabilirliğin hayata geçirilmesi için gerekli ve önemli adımlardır. Mevzuatın bu başlıklar altında incelenmesi sayesinde kuruluşların engelsiz yapılı çevreye ilişkin çalışmalarının önü açılmıştır [9].

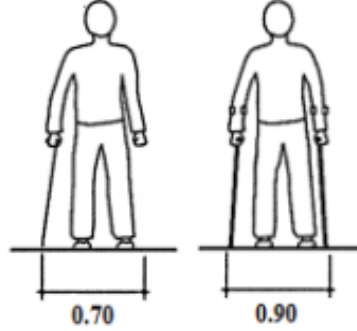
Eğitim yapılarında genellikle diğer kamu yapılarında olduğu gibi tip projeler uygulanmaktadır [5]. Engellilerinde kullanıcı olarak düşünülen eğitim yapıları tasarlanırken engellilerin özellikleri ve eğitim gereksinimleri göz önünde bulundurulmalıdır. Okul ve sınıfların yapısı, büyüklükleri, döşemesi engelli gruplarının özelliklerine göre şekillenmelidir [6]. Bazı engelliler tekerlekli sandalye kullanmakta, bazıları değnek, bazıları ise özel araçları kullanmaktadırlar ve her bir engelli grubuna ait farklı antropometrik ölçüler bulunmaktadır. Bedensel engellilerin okullarda eğitim imkânlarından faydalanabilmesi için mekânların ölçüleri, bedensel engelli bireyin boyutsal gereksinimlerinden yola çıkılarak oluşturulmalıdır. Bir bedensel engelli bireyin antropometrik ölçüleri aşağıdaki gibidir.

Şekil 5. Tekerlekli sandalyeli bireyin antropometrik ölçüleri

Tekerlekli sandalye kullanan öğrenci için ideal genişlik 0.75 m., sandalyesi başka bir kimse tarafından kullanılıyorsa ideal uzunluk 1.75 m.dir [2].

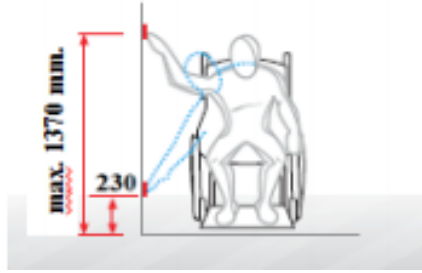
Tekerlekli sandalye kullanan öğrencinin diğer bir öğrenciyle yan yana gitmesi durumunda ideal genişlik 1.20 m., iki tekerlekli sandalye kullanan öğrencinin yan yana gitmesi durumunda da ideal genişlik 1.50 m.'dir [2].

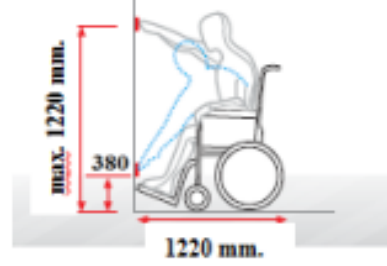
Şekil 6. Koltuk değneği kullanan bireyin antropometrik ölçüleri

Koltuk değneği kullanan öğrenciler için, tek koltuk değneği kullanıyorsa 0.70 m., çift koltuk değneği kullanıyorsa da 0.90 m. genişlik idealdir [11].

Bedensel engelliler için antropometrik ölçülerin yanında mekânlarda bazı erişim noktalarının ölçüleri de tasarım yapılırken göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 7. Yandan erişim

Şekil 8. Önden erişim

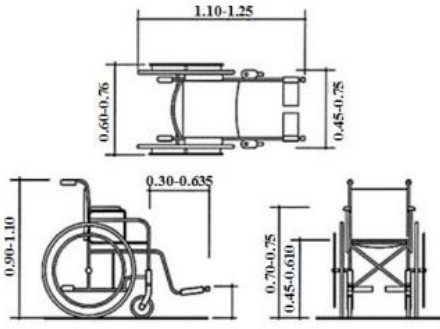
Sınıflar: Eğitim yapılarındaki sınıflarda olması gereken özellikleri aşağıdaki gibidir.

*Sınıflar 8-10 kişinin gereksinimlerini karşılayacak büyüklükte olmalıdır [12].

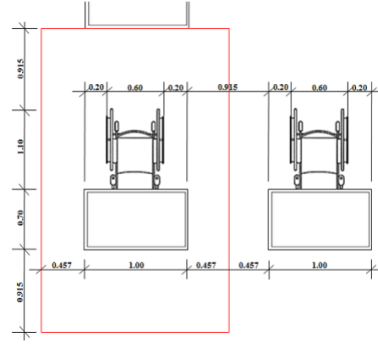
*Sınıflarda öğrencilerin araç gereçlerini koyabilecekleri dolaplar bulunmalıdır.

*Sınıflardaki masalar tekerlekli sandalyenin yanaşmasına ve engelli kullanıcıların rahat kullanımına elverişli şekilde olmalıdır [11].

Standart bir tekerlekli sandalye ölçüsü olmadığından farklı kaynakların analizi sonucunda bir tekerlekli sandalyenin max. ve min. ölçü aralıkları Şekil 9'da verilmiştir. Buna göre bir tekerlekli sandalye kullanıcısı bir öğrencinin sınıf ortamında rahat bir şekilde hareket etmesi için gerekli olan min. ölçüler Şekil 10'da görülmektedir

Şekil 9. Tekerlekli sandalye ölçüleri

Şekil 10. Bir öğrenci için gerekli olan min. ölçüler

Sınıflarda tekerlekli sandalye kullanan öğrencilerin rahat hareket etmeleri için öğrenci başına düşen alan yaklaşık 7 m²'dir.

*Yazı tahtası aşağı ve yukarı hareket edebilir şekilde olmalıdır.

*Sınıflarda araç gereç dolapları dışında öğrencilerin ceketlerini koyabilmeleri için vestiyerler bulunmalıdır ve bunların yükseklikleri tekerlekli sandalye ile erişilebilecek ölçüde olmalıdır.

Atölyeler ve Laboratuvarlar: Tekerlekli sandalyeli birey, özel malzeme ve alet kullanarak sosyal eğitim faaliyetlerine katılabilmelidir. Atölyede veya laboratuvarında bulunan çalışma masası, bireyin elle işlem yapabileceği yükseklikte, masanın ve sandalyenin de düz zemin üzerinde kaymayacak şekilde olması gerekmektedir. Mobilya, çekmece düzenlemeleri, asılan panolar kolayca kavranabilir olması açısından 1.35 m. yükseklikte olmalıdır.

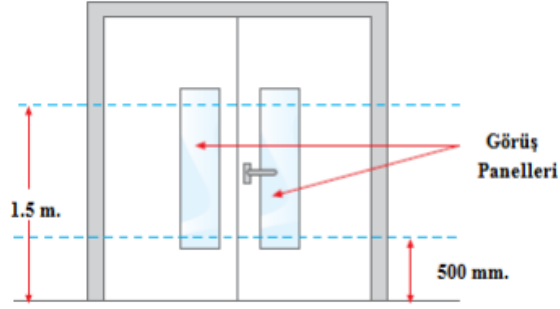
Kapılar: Eğitim yapılarında kapıların özellikleri aşağıdaki gibidir:

*Kapılar tekerlekli sandalyeli öğrencinin geçebileceği genişliğe uygun olmalıdır.

*Kapılarda giriş çıkışlarda tehlike oluşturmaması açısından eşik yapılmamalıdır.

*Sınıf kapıları yatakta eğitim alan öğrenciler düşünülerek yatakların geçebileceği genişlikte olmalıdır [13].

*Ayrıca kapılara cam görüş panelleri konularak koridordaki kişileri görmeleri sağlanabilmektedir.

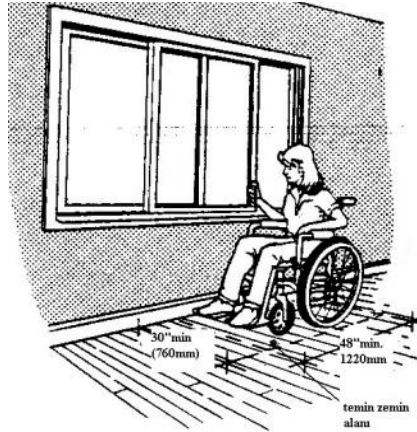

Şekil 11. Cam görüş panelleri yerleştirilmiş kapı [13]

Pencereler: Eğitim yapılarında pencerelerin özellikleri aşağıdaki gibidir:

*Pencereler tekerlekli sandalyeli bireyin rahatlıkla yanaşabileceği konumda ve açabileceği şekilde olmalıdır.

*Ayrıca pencereler tekerlekli sandalyeli çocukların kolayca erişip, onlar için herhangi bir tehlike teşkil etmeyeceği yükseklik ve genişlikte olmalıdır [11].

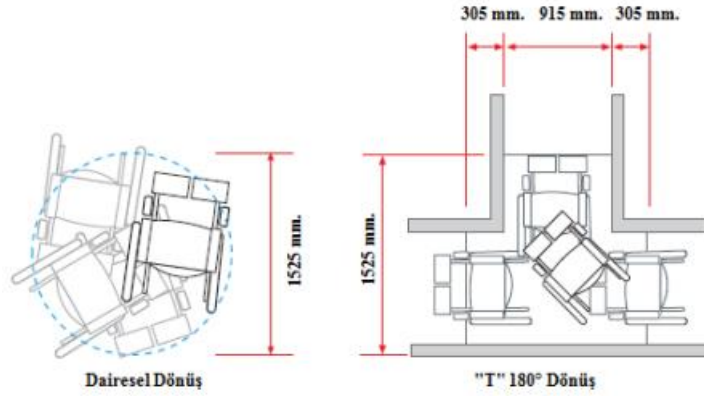
Şekil 12. Tekerlekli sandalyeli çocuğun pencereye erişimi [13]

Koridorlar: Eğitim yapılarında koridorların özellikleri aşağıdaki gibidir:

*Bedensel engelli öğrenciler tekerlekli sandalye, yürüteç, koltuk değneği vb. araçlar kullandıklarından dolayı koridorlarda onların bu kullanımına engel teşkil edecek ölçülerden kaçınılmalıdır.

*Bedensel engelli öğrencilerin takılıp düşmemeleri için zeminde kullanılacak döşemenin hareketli yüzeylere sahip olmaması gerekmektedir.

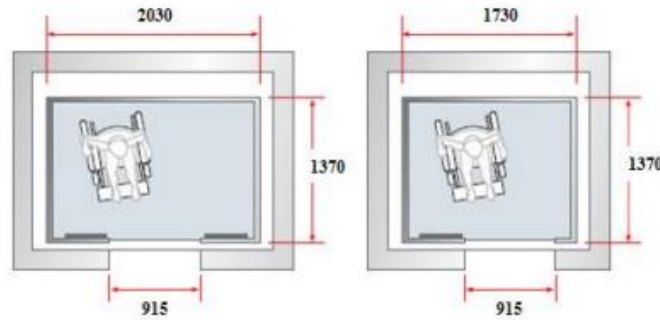
*Koridorlarda tekerlekli sandalye kullanan birey giriş holüne girdiğinde, girdiği kapıyı kapatıp karşısında bulunan ikinci kapıyı zorlanmadan açabilecek alana sahip olmalıdır.

Şekil 13. Tekerlekli sandalyede dairesel ve "T" dönüş [11]

Asansörler: Eğitim yapılarında asansörlerin özellikleri aşağıdaki gibidir:

*Asansörler tekerlekli sandalye kullanan bireyin ölçülerine uygun şekilde olmalıdır. Ayrıca asansörün kumanda panelinin bulunduğu yükseklik de tekerlekli sandalye kullanıcısının erişebileceği yükseklikte olmalıdır.

Şekil 14. Asansör kabini min. ölçüleri [11]

*Kısa mesafeli yükseklikler için kaldırma platformları bulunmalıdır. Kaldırma platformları tekerlekli sandalye kullanıcısını düşey olarak kot farkı olan yerlere indirir, çıkarır. Bu yükseklik 2m.'den fazla olmamalıdır. İniş çıkışlarda herhangi bir tehlike durumuna karşın alarm sistemi ve platformun hangi hizada olduğunu bildiren bir anons sistemi bulunmalıdır [11].

*Tekerlekli sandalye kullanıcıları merdiven kullanamadıklarından dolayı merdivene monte edilerek kullanılan platform şeklindeki merdiven asansörleri de bulunmalıdır.

Rampalar: Eğitim yapılarında rampaların özellikleri aşağıdaki gibidir:

*Girişlerde merdivenler rampalarda desteklenebilir. Bazı kullanıcılar (tekerlekli sandalye kullanıcıları gibi) rampa kullanımını merdiven kullanımına tercih edebilirler.

* Rampaların zemin kaplama malzemesi farklı renk ve dokuda kaymayı engelleyen bir malzeme olmalıdır.

* Rampaların yan kısımlarına mutlaka korkuluk yapılmalıdır. Ayrıca rampalarda 9m.'yi geçen açıklıklarda mutlaka ara sahanlık yapılmalıdır [11].

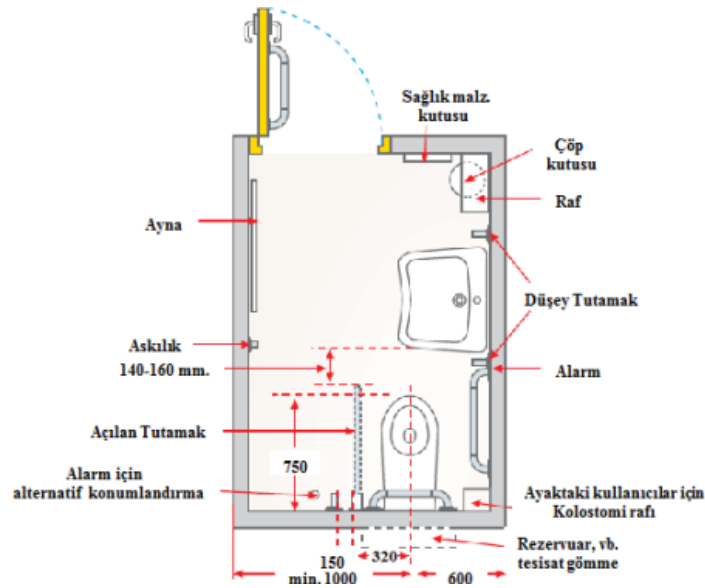

Şekil 15. Rampa eğimleri [12]

Islak Mekânlar: Eğitim yapılarında ıslak mekânların özellikleri aşağıdaki gibidir:

*Tuvalet kabinleri tekerlekli sandalyeli kullanıcıyı zorlamayacak, kimseden yardım almadan kendi başlarına kullanabilecekleri şekilde tasarlanmalıdır.

* Tuvalet kabininin içinde lavabo ve klozetin yan kısmında kullanıcının hareket etmesine yardımcı olacak tutunma bantları bulunmalıdır.

Şekil 16. Tekerlekli sandalye kullanıcısı için tasarlanmış tuvalet [12]

4. Sonuç ve Öneriler

Toplumların bir parçası ve göz ardı edilemez bir yüzdeyle var olan engellilik gerçeği, Türkiye'de de çözüm bekleyen bir toplum sorunudur. Doğuştan veya sonradan, fiziksel, zihinsel veya sosyal becerilerini yerine getiremeyen her insan engelli

kategorisine girmektedir ve bu kategoride bulunan insanlar, normal insanlar gibi faaliyetlerini yerine getirememektedirler. Bu nedenle, dışlanma, hor görülme gibi davranışlara maruz kalıp ve daha da önemlisi insani haklarından yararlanamamaktadırlar.

Engelli insanlar toplum içinde sosyal hayattan uzak, yalnız bir hayata mahkûm edilmiş, bu hayatlarının sonucunda da ülke için daha fazla negatif geri dönüşümü olan eğitimsiz, hasta ve fakir insanlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Engellilere uygun istihdam koşullarının yaratılmaması, bu konuda yeterli girişimlerin yapılmaması ve açıkça görülen ayrımcılık sorunu, dünyadaki hemen her ülkede değişiklik göstererek var olmuştur ve günümüzde de görülmeye devam etmektedir. Engelli insanların bu durumu sadece onları değil, diğer insanları ve yaşadıkları ülkenin durumunu da etkilemektedir. Sosyalleşmemek, yeteneklerini kullanamamak ve başkalarına bağlı olarak bir yaşam sürdürmek, diğer insanlar ve buldukları ülke için eğitim, üretim, finansal ve daha birçok başka alanda negatif geri dönüşümlere sebep olmaktadır.

Günümüzde engelli bireylerin sosyal hayatta rol almalarında ve sosyal hayata adapte olmalarında en büyük faktör temel eğitimidir. Ancak bu temel eğitim hizmetinin verildiği mekânlar da en az verilen eğitim kadar önem taşımaktadır. Bu mekanlarda engelli gereksinimlerinin neler olduğunun araştırmalarla belirlenip, tasarlanırken bu araştırmalarla entegre edilmesi gerekmektedir. Bunun amacı onların hayatlarını kolaylaştırmak, tehlikelerden korumak ve zarar görmelerini engellemek, başkasına muhtaç olmadan, özgürce diledikleri hayatı yaşamalarını sağlamanın yanı sıra topluma faydalı, üretken ve bağımsız bireyler haline gelmelerini sağlamaktır. Ancak eğitim yapılarında “Engelliler için Erişebilirlik” çerçevesinde yapılmış olan değişiklik veya düzenlemeler, özellikle mimari açıdan yeterli değildir.

Kaynaklar

[1] Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Sakat Kişilerin Hakları Bildirgesi, <http://www.engelsizbilisim.org/bm-engelli-haklari-sozlesmesi/>, 2008, 15.02.2015.

[2] İzmir Mimarlar Odası Ulaşılabilirlik Kılavuzu, <http://www.izmimod.org.tr/yasa/engelli.html#top>, 16.02.2015.

[3] Ulusoy A, Kaynaştırma Eğitimi Kapsamında Eğitim Yapılarında Engellerin

Kullanımına Yönelik Mimari Düzenlemeler”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2006.

[4] Burcu E, Türkiye’deki Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamalar: Ankara Örneği, *Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, 28: 1, 37-54.

[5] Gür ŞÖ, Zorlu T, Çocuk Mekânları, s. 126, 2002.

[6] Goldsmith S, Designing For The Disabled, London, Riba Publications, 1976.

[7] Sungur EA, Ulaşılabilirliğin Ötesinde: Kapsayıcı Tasarım, 2. Herkes İçin Erişim Sempozyumu, Türkiye Omurilik Felçlileri Derneği ve İstanbul Teknik Üniversitesi, Taşkışla, İstanbul, 2012.

[8] Nasar jl and Evans-cowely J, Universal Design And Visibility: From Accessibility To Zoning, Edited By Jack L Nasar And Jennifer Evans-Cowely. Ohio: The John Glenn School of Public Affairs, 2007.

[9] Yerel yönetimler için ulaşılabilirlik temel bilgiler el kitabı, (2.bs.). Ankara: T.C. Başbakanlık Özürllü Dairesi Başkanlığı, 2010.

[10] The Center for Universal Design, Copyright 1997, NC State University.

[11] Belir Ö, Özürllü İçin Yapılan Eğitim Binalarında İşlevsel Özellikler ve Plan Analizleri, Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1990.

[12] Çağlar D, Ortopedik Özürllü Çocuklar ve Eğitimleri, Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınlar s.115, Ankara, 1982.

[13] Sürmen Ş, Özürllü ve Yaşlılar İçin Çevre Tasarımı, 1995.